

سنجش کیفیت منظر فضای شهری براساس دیدگاه صاحب نظران (نمونه موردی میدان صاحب الامر تبریز)

فرناز انتصاری^{۱*}، صبوفا مرتضوی^۲، شادی بیلانکوهی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات زنجان،
farnaz.entesari@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد طراحی شهری، مدرس دانشگاه آزاد واحد شبستر، saboha_mo@yahoo.com

۳- کارشناس ارشد مرمت بناها و بافت‌های تاریخی، مدرس دانشگاه آزاد واحد مرند،
bilankouhi.shadi@gmail.com

چکیده

فضاهای شهری توسط فرآیندهای طبیعی نظام یافته و به وسیله انسان، شرایط اجتماعی، سیاسی و به طور کلی فرهنگی هر جامعه شکل می‌گیرد و شامل کلیه سازه‌های شهری از جمله میادین، خیابان‌ها و عناصر شهری هستند. از بین این عناصر میادین شهری به عنوان عرصه اصلی زندگی جمعی در معرض بیشترین تحولات کالبدی، اجتماعی و هنری واقع گشته‌اند و عملکرد سنتی خود را با وجود دارا بودن سوابق ویژه تاریخی-یادبودها و آثاری از رخدادهای دوران گذشته از دست داده و بسیاری از آنها تبدیل به گره شهری بی‌هویت با منظر و سیمای نامطلوب شده‌اند. سیمای نامطلوب شهرها می‌تواند منجر به عدم تعلق محی‌طی شود به همین دلیل اهمیت منظر شهری به واسطه نقش آن در زیباسازی، هویت بخشی و روان‌سازی جریان زندگی امری مهم تلقی می‌شود.

این پژوهش قصد دارد ابتدا به بررسی مفاهیم و تعاریف منظر شهری پرداخته و سپس با مرور نظریه‌های کلیف‌ماتین و ماتئو کرمونا در رابطه با منظر شهری نمونه مطالعاتی را مورد سنجش و ارزیابی قرار دهد و در نهایت مجموعه‌ای از راهکارها در جهت دستیابی به کیفیت منظر مطلوب و ارتقاء کیفیت بصری-کالبدی میدان ارائه می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: فضای شهری، کیفیت بصری-کالبدی محیط، منظر شهری، میدان صاحب الامر

۱- مقدمه

شهر محصول مستقیم جامعه‌ای است که در آن زندگی رخ می‌دهد و تاریخ ورق می‌خورد. لذا هر فصلی از تاریخ، منظر و ویژه‌ای از شهر را متبلور می‌سازد که آثار آن را می‌توان در فضاها و عناصر سازنده شهر مشاهده نمود. منظر شهر بخشی از شکل شهر است که ناظر آن را دریافت می‌کند و مرز تعامل و فهم متقابل انسان و محیط می‌باشد. اضافه شدن تدریجی هر عنصری اعم از انسان، اشیا و فضاها به شهر، شکلی متفاوت و منظر جدید از محیط را بر انسان القا می‌کند. بحث منظر شهرها به ویژه امروزه با مطرح شدن نگرش‌های جدید خصوصاً رویکردهای تعاملی و توجه به تأثیرات متقابل محیط بر انسان و انسان بر محیط اهمیت بیشتری یافته‌است. توجه به عناصر تشکیل